

**PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA I DRUGIM OBRAZOVNIM MATERIJALIMA
ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU**

PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA I DRUGIM OBRAZOVNIM MATERIJALIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 - pročišćeni tekst i 5/14 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom

Zakonom o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj 27/10), koji je stupio na snagu 2. ožujka 2010. godine, uređuje se postupak uvrštavanja, odobravanja, izbora i povlačenja iz uporabe udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava, odobrenje i uporaba pomoćnih nastavnih sredstava za učenike osnovne i srednje škole, te financiranje nabave udžbenika i dopunskih nastavnih sredstava sredstvima državnog proračuna.

Od stupanja na snagu važećeg Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu uočeni su problemi sa "zatvorenim" Katalogom obaveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava koji nije dozvoljavao uvrštavanje udžbenika za nove programe ili udžbenike za deficitarne programe koji su se pojavljivali nakon zatvaranja Kataloga.

Navedenim Zakonom je propisana procedura odobravanja i odabira udžbenika koja je dugotrajna te ne omogućava brzu primjenu novih kvalitetnih udžbenika i obrazovnih materijala. Osim toga, važeći Zakon definira da se dopunsko nastavno sredstvo (radna bilježnica i/ili zbirka zadataka) odobrava zajedno s udžbenicima, dok isto u tiskanom obliku nije potrebno svim učiteljima/nastavnicima.

Donošenje novog zakona pridonijet će jasnijem i kvalitetnijem uređenju načina odobravanja udžbenika i drugih obrazovnih materijala koji prati stvarne potrebe školskog sustava. Zakonom je potrebno urediti postupak odobravanja, uvrštavanja u Katalog, izbora i povlačenja iz uporabe udžbenika i drugih obrazovnih materijala za učenike osnovnih i srednjih škola. Potrebno je urediti i pitanja vezana uz promjene udžbenika koje su predviđene kurikularnom reformom osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, kako bi se olakšala školska torba te omogućila digitalna transformacija.

b) Posljedice koje će donošenjem zakona proisteci

Ovim zakonom definirat će se postupak odobravanja, uvrštavanja u Katalog, izbora i povlačenja iz uporabe udžbenika i drugih obrazovnih materijala za učenike osnovnih i srednjih škola.

Zakonom će se dati mogućnost ministru da otvara Katalog obaveznih udžbenika i pripadajućih dopunskih nastavnih sredstava svake godine za pojedine razrede i/ili programe, što će omogućiti lakšu prilagodbu Kataloga stvarnoj potrebi za udžbenicima u osnovnim i srednjim školama.

Također, predloženim zakonom se osigurava mogućnost nasljeđivanja tiskanih udžbenika, koji nisu radnog karaktera. Izuzetak su pojedini predmeti u razrednoj nastavi osnovne škole gdje je to neophodno zbog razvoja vještina kod učenika. S obzirom na to da se radni udžbenici ne mogu nasljeđivati, otvorena je mogućnost da se biraju svake godine.

Duga procedura odobravanja i odabira udžbenika ovim zakonom se skraćuje i pojednostavljuje. Izbacuje se korak individualnog odabira kojem je cilj bio izračunati tržišnu zastupljenost pojedinog naslova prije njegovog uvrštavanja u Katalog. Za razliku od dosadašnjeg rješenja, ne postoji obveza izbora i korištenja udžbenika kako bi se omogućila veća autonomija i kreativnost učitelja i nastavnika u nastavnom procesu. Budući da je stvarni odabir udžbenika u školi bio na razini kolektiva, stvarna zastupljenost pojedinih udžbenika razlikovala se od one procijenjene individualnim odabirom. Predložena procedura odobravanja i odabira obavljala bi se u istoj godini unutar šest mjeseci, i to od siječnja do lipnja, a novi naslovi u uporabi bi bili već od rujna.

Ovim zakonom besplatna dopunska i pomoćna nastavna sredstva postaju drugi obrazovni materijali koji se više neće morati formalno odobravati, već će o njihovom korištenju odlučivati škola, odnosno učitelji/nastavnici. Na taj način omogućava se učitelju/nastavniku da autonomno koristi nastavne materijale iz različitih izvora.

Ovim zakonom potiče se digitalna transformacija i ujedno olakšava školska torba te je predložena formula kojom se izračunava najveća dopuštena masa tiskanog udžbenika. Osim mase, regulira se i najveća dopuštena cijena udžbenika. Tiskani udžbenici su u pravilu namijenjeni višegodišnjem korištenju, a mogu imati elektronički dodatak koji može biti do 20% cijene udžbenika. Radi tehničkog i metodičkog unaprjeđivanja, elektronički udžbenik ili elektronički dio udžbenika može se izmijeniti bez procedure propisane ovim zakonom po završetku nastavne godine u kojoj je udžbenik u uporabi, a prije početka nove školske godine.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Financijski učinci podzakonskih akata koji će se donositi temeljem ovoga zakona bit će u okviru limita ukupnih rashoda za razdjel Ministarstva znanosti i obrazovanja, koji Vlada Republike Hrvatske utvrđuje smjernicama ekonomske i fiskalne politike za trogodišnje razdoblje.

PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA I DRUGIM OBRAZOVNIM MATERIJALIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

I. OPĆE ODREDBE

Predmet zakona

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje postupak odobravanja, uvrštavanja u katalog, izbora i povlačenja iz uporabe udžbenika i drugih obrazovnih materijala za učenike osnovnih i srednjih škola.

Članak 2.

Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Udžbenik

Članak 3.

(1) Udžbenik je obrazovni materijal koji služi kao cjeloviti izvor za ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom kao i očekivanja međupredmetnih tema za pojedini razred i predmet. Sadržaj i struktura udžbenika mora omogućavati učenicima samostalno učenje i stjecanje različitih razina i vrsta kompetencija, kao i vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanja međupredmetnih tema.

(2) Udžbenik može biti tiskani i/ili elektronički, a oblikovan je na način da tiskani oblik ne zahtijeva upisivanje rješenja ili odgovora na pitanja te je predviđen višegodišnjem korištenju. Elektronički udžbenik mora sadržavati barem jednu od sljedeće tri značajke: dinamičko predočavanje, simulacija (virtualni pokus) i interakcija (na relacijama učenik - sadržaj, učenik - nastavnik i/ili učenik - učenik). Iznimno, radi tehničkog i metodičkog unaprjeđivanja, elektronički udžbenik ili elektronički dio udžbenika može se izmijeniti bez procedure propisane ovim Zakonom po završetku nastavne godine u kojoj je udžbenik u upotrebi, a prije početka nove školske godine.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, tiskani udžbenik može biti radnog karaktera, odnosno oblikovan na način da omogućuje upisivanje rješenja ili odgovora u razrednoj nastavi osnovne škole, i to samo za razrede i predmete utvrđene pravilnikom te za strane jezike u svim razredima osnovne i srednje škole. Udžbenici prilagođeni za učenike s teškoćama također mogu biti radnog karaktera.

(4) Znanstveni, pedagoški, psihološki, didaktičko-metodički, etički, jezični, likovno-grafički i tehnički zahtjevi za izradu udžbenika, kao i oblik udžbenika za pojedini predmet i razinu obrazovanja, predstavljaju udžbenički standard, a utvrđuju se pravilnikom kojeg donosi ministar nadležan za obrazovanje (u daljnjem tekstu: ministar).

Najveća dopuštena cijena i masa udžbenika

Članak 4.

(1) Najveća dopuštena cijena udžbenika u osnovnoj školi računa se prema sljedećoj formuli:
 $(\text{satnica predmeta} / \text{ukupna satnica}) * f * M$

pri čemu je:

f - faktor koji za 1. - 4. razred osnovne škole iznosi 0,1, za 5. i 6. razred iznosi 0,125, za 7. i 8. razred iznosi 0,15.

M - medijalna neto plaća u Republici Hrvatskoj prema zadnjem izvješću Državnog zavoda za statistiku objavljenom do datuma objave Javnog poziva.

(2) Za udžbenike koji se sastoje od tiskanog i elektroničkog dijela udio cijene elektroničkog dijela u cijeni može biti najviše 20%.

(3) Ministar može odobriti korekciju cijene za elektroničke udžbenike ili elektroničke dijelove udžbenika koji su u Katalogu odobrenih udžbenika (u daljnjem tekstu: Katalog) ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- ako je udžbenik u uporabi najmanje jednu nastavnu godinu
- ako je udžbenik izmijenjen sukladno članku 3. stavku 2. ovoga Zakona
- ako je došlo do promjene medijalne neto plaće u Republici Hrvatskoj za više od 10%.

(4) Najveća dopuštena masa udžbenika u osnovnoj školi računa se prema sljedećoj formuli:
 $(\text{satnica predmeta} / \text{ukupna satnica}) * m$

pri čemu je:

m - najveća dopuštena masa svih obveznih udžbenika, koja za 1. - 4. razred osnovne škole iznosi 3 kg, za 5. i 6. razred 5 kg za 7. i 8. razred 6 kg.

(5) Ukupna satnica u formulama iz stavaka 1. i 4. ovoga članka odnosi se na ukupnu satnicu obveznih predmeta u pojedinom razredu osnovne škole.

(6) Najveća dopuštena cijena i masa udžbenika iz stavaka 1. i 4. ovoga članka ne odnosi se na udžbenike prilagođene za učenike s poteškoćama.

(7) Najveća dopuštena masa udžbenika iz stavka 4. ovoga članka ne odnosi se na udžbenike za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina uvezene iz države matičnog naroda.

Ograničenja za udžbenike

Članak 5.

(1) Dužnosnici i službenici ministarstva nadležnog za obrazovanje te službenici ustanove za vanjsko vrednovanje obrazovanja i ustanova nadležnih za sustav odgoja i obrazovanja ne mogu biti autori, urednici niti recenzenti udžbenika.

(2) Udžbenici i drugi obrazovni materijali svojim sadržajem ne smiju biti protivni Ustavu Republike Hrvatske i proklamiranim načelima demokratskog poretka koji se posebice odnose na zaštitu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i prava čovjeka i građanina te ravnopravnost spolova. Sadržaj udžbenika treba štititi temeljne vrijednosti i baštine Republike Hrvatske, kao i promicati nacionalni identitet.

(3) Udžbenici i drugi obrazovni materijali ne smiju sadržavati promidžbeni materijal.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, može se odobriti promotivni materijal u udžbenicima za strukovne predmete u kojima se ukratko predstavlja pravna osoba koja je udžbenik izradila ili čiju je izradu sufinancirala, a čija je djelatnost usko povezana sa strukovnim predmetom za koji se udžbenik izrađuje. Promotivni materijal može biti samo na zadnjoj stranici tiskanog udžbenika, odnosno zasebnom dijelu elektroničkog dijela udžbenika, jasno označen i odvojen od obrazovnog materijala.

II. POSTUPAK UVRŠTAVANJA UDŽBENIKA U KATALOG ODOBRENIH UDŽBENIKA I ODABIR UDŽBENIKA

Javni poziv

Članak 6.

(1) Ministarstvo nadležno za obrazovanje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) namjeru izmjene Kataloga iskazuje javnim pozivom u kojem se navodi za koje se udžbenike mogu podnijeti prijave.

(2) Katalog za pojedini razred i predmet može se izmijeniti nakon što su udžbenici u uporabi najmanje četiri godine, osim ako izmjene kurikuluma ne zahtijevaju raniju izmjenu.

(3) Na javni poziv iz stavka 1. ovoga članka može se javiti svaka pravna osoba registrirana za nakladničku ili izdavačku djelatnost (u daljnjem tekstu: podnositelj).

(4) Rok za podnošenje prijave na javni poziv ne može biti kraći od 60 dana od dana objave poziva.

(5) Uz prijavu iz stavka 4. ovoga članka podnositelj prilaže:

- pristup elektroničkom udžbeniku za četiri osobe i/ili četiri primjerka tiskanog udžbenika
- sažeti prikaz koncepcije udžbenika s naznakama sadržajno-metodičkih uporišta na kojima se udžbenik temelji u pristupu razvoju učeničkih kompetencija
- izjavu o jezičnoj i grafičkoj uređenosti teksta
- izjavu odgovorne osobe da odgovara za sve pogreške koje se pojave u udžbeniku te da će ih otkloniti o vlastitom trošku.

Stručna procjena i odobravanje udžbenika

Članak 7.

- (1) Postupak utvrđivanja usklađenosti udžbenika s predmetnim kurikulumom i međupredmetnim temama te pravilnikom iz članka 3. stavka 4. ovoga zakona provode stručna povjerenstva koja imenuje ministar.
- (2) Radi sprječavanja sukoba interesa, član stručnog povjerenstva prije početka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika te da nije rodbinski ili poslovno povezan s autorom, odnosno podnositeljem.
- (3) U smislu odredbe stavka 2. ovoga članka smatrat će se da je član stručnog povjerenstva rodbinski povezan s autorom, odnosno s podnositeljem ako su u bračnoj ili izvanbračnoj vezi, srodnici po krvi u uspravnoj lozi, posvojitelj i posvojenik ili srodnici u pobočnoj lozi do drugog stupnja.
- (4) U smislu odredbe stavka 2. ovoga članka smatrat će se da je član stručnog povjerenstva poslovno povezan s podnositeljem, odnosno autorom, ako on ili s njim rodbinski povezana osoba, u smislu odredbe stavka 3. ovoga članka, ima dionice ili poslovni udio podnositelja, odnosno autora, ako su u radnom odnosu kod podnositelja, odnosno autora te ako su u odnosu bilo kakve poslovne ovisnosti prema podnositelju, odnosno autoru.
- (5) Sastav stručnih povjerenstava iz stavka 1. ovoga članka je tajan, a način rada, postupak i kriterije za odabir članova propisuje ministar pravilnikom.
- (6) Nakon završetka postupka odobravanja udžbenika lista članova stručnih povjerenstava poredanih abecednim redom bit će objavljena na mrežnim stranicama Ministarstva.

Rad stručnog povjerenstva

Članak 8.

- (1) Stručno povjerenstvo, nakon zaprimanja prijave iz članka 6. ovoga Zakona donosi stručno mišljenje o usklađenosti udžbenika s predmetnim kurikulumom i pravilnikom iz članka 3. stavka 4. ovoga Zakona, najkasnije 90 dana od dana zaprimanja prijave.
- (2) Ako udžbenik nije usklađen s predmetnim kurikulumom i pravilnikom iz članka 3. stavka 4. ovoga Zakona, kao i u slučaju drugih nedostataka tehničke prirode, stručno povjerenstvo prije donošenja stručnog mišljenja vratit će udžbenik podnositelju jednom na doradu radi otklanjanja utvrđenih nedostataka.
- (3) Nedostatke je podnositelj dužan ispraviti i dostaviti udžbenik Ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostave na doradu.
- (4) Ako udžbenik nakon dorade nije usklađen s predmetnim kurikulumom i pravilnikom iz članka 3. stavka 4. ovoga Zakona, kao i u slučaju da podnositelj ne otkloni nedostatke u roku utvrđenom u stavku 3. ovoga članka, stručno povjerenstvo će donijeti negativno stručno mišljenje.

(5) Na temelju negativnog mišljenja stručnog povjerenstva ministar donosi rješenje o odbijanju odobravanja korištenja udžbenika i neuvršćavanju u Katalog.

(6) Na temelju pozitivnog mišljenja stručnog povjerenstva ministar donosi rješenje o odobravanju korištenja udžbenika u školi i uvršćavanju udžbenika u Katalog.

(7) Protiv rješenja iz stavaka 5. i 6. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Uvršćavanje udžbenika u Katalog

Članak 9.

(1) U Katalog se uvršćavaju samo udžbenici kojima je rješenjem ministra odobreno korištenje u školi.

(2) Katalog sadrži:

- naslov udžbenika, ime i prezime autora, odnosno skupine autora
- imena recenzenta koji je proveo metodičku i stručnu recenziju
- podatak o rednom broju i godini izdanja
- puni naziv pravne osobe nakladnika ili izdavača
- nastavni predmet, razred, vrstu škole i program za koju je udžbenik odobren
- masu tiskanog udžbenika u gramima (g)
- konačnu maloprodajnu cijenu udžbenika.

(3) Svi podaci iz stavka 2. ovoga članka moraju biti naznačeni i u impresumu udžbenika.

(4) Ministarstvo na svojim mrežnim stranicama objavljuje izmjene Kataloga najkasnije do 1. lipnja.

Odabir udžbenika

Članak 10.

(1) U školi mogu biti u uporabi samo udžbenici koji se nalaze u Katalogu.

(2) Odabir udžbenika za uporabu u školi provodi se u godini u kojoj se mijenja Katalog, i to samo za one predmete i razrede za koje je odobren novi udžbenik i uvršten u Katalog.

(3) Odluku o korištenju udžbenika u višim razredima osnovnih i svim razredima srednjih škola donose stručni aktivni predmeta na razini škole. U svim razrednim odjelima viših razreda osnovne i svim razredima srednje škole za jedan nastavni predmet u uporabi može biti samo jedan udžbenik.

(4) Odluku o korištenju udžbenika u razrednoj nastavi donose učitelji razredne nastave na način koji osigurava višegodišnje korištenje udžbenika unutar škole, osim u slučaju udžbenika radnog karaktera utvrđenog člankom 3. stavkom 3. ovoga Zakona.

(5) Odluke iz stavaka 3. i 4. ovoga članka sadrži popis odabranih udžbenika iz Kataloga za razrede i predmete za koje je te godine odobren novi udžbenik i uvršten u Katalog, kao i eventualne izmjene u odabiru udžbenika s radnim karakterom.

(6) Odluke iz stavaka 3. i 4. ovoga članka škola dostavlja Ministarstvu i objavljuje na svojim mrežnim stranicama najkasnije do 1. srpnja. Objedinjene liste odabranih udžbenika Ministarstvo objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

(7) Podnositelj je obvezan najkasnije do 15. kolovoza osigurati dostupnost odabranih udžbenika.

(8) Ministar će odobriti izvanredni odabir udžbenika onim školama koje su odabrale udžbenik koji nije dostupan sukladno stavku 7. ovoga članka ili je izbrisan iz Kataloga sukladno članku 15. ovoga Zakona.

Nacionalne manjine

Članak 11.

(1) U nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina mogu se koristiti udžbenici izrađeni na jeziku i pismu nacionalne manjine, odnosno udžbenici koji su prevedeni na jezik i pismo nacionalne manjine.

(2) Postupak odobravanja udžbenika iz stavka 1. ovoga članka provodi se sukladno odredbama članaka 6., 7., 8. i 9. ovoga Zakona.

(3) Iznimno, ukoliko za pojedini nastavni predmet ne postoji udžbenik iz stavka 1. ovoga članka, u nastavi se mogu koristiti udžbenici uvezani iz države matičnog naroda.

(4) Za odobravanje korištenja udžbenika iz stavka 3. ovoga članka Ministarstvo će zatražiti prethodno stručno mišljenje agencije nadležne za obrazovanje o usklađenosti udžbenika i drugih obrazovnih materijala sa znanstvenim načelima i etičkim normama, kao i jesu li pedagoški, psihološki i didaktično-metodički primjereni za korištenje u nastavi, te jesu li u skladu s ishodima kurikulumu.

Prilagodba udžbenika za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama

Članak 12.

(1) U izvođenju nastave s učenicima s teškoćama u razvoju ili darovitim učenicima mogu se koristiti prilagođeni udžbenici.

(2) Prijave za odobravanje korištenja udžbenika iz stavka 1. ovoga članka mogu se podnositi svake godine neovisno o javnom pozivu, i to najkasnije do 1. ožujka.

(3) Postupak odobravanja udžbenika iz stavka 1. ovoga članka provodi se sukladno odredbama članaka 6., 7., 8. i 9. ovoga Zakona.

Eksperimentalni program

Članak 13.

(1) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na uporabu udžbenika pri provedbi eksperimentalnih programa u školama.

(2) Za potrebu primjene udžbenika u školama koje provode eksperimentalne programe ministar može donijeti smjernice koje sadrže proceduru odabira navedenih udžbenika.

Sufinanciranje udžbenika

Članak 14.

(1) Vlada Republike Hrvatske može, sukladno raspoloživim financijskim sredstvima, za svaku školsku godinu odlučiti o financiranju, odnosno sufinanciranju nabave udžbenika i drugih obrazovnih materijala za učenike osnovnih i srednjih škola.

(2) Radi poticanja digitalne transformacije u školama, Vlada Republike Hrvatske može odlučiti o sufinanciranju nabave drugih obrazovnih materijala u elektroničkom obliku.

Brisanje udžbenika iz Kataloga

Članak 15.

(1) Ministarstvo će po službenoj dužnosti ili na zahtjev podnositelja, pokrenuti postupak brisanja udžbenika iz Kataloga:

- ako se utvrdi da udžbenik više nije usklađen sa suvremenim znanstvenim spoznajama i znanstvenim teorijama globalno prihvaćenim unutar znanstvene zajednice
- ako nije usklađen s predmetnim kurikulumom
- ako nije usklađen s Pravilnikom iz članka 3. stavka 4. ovoga Zakona
- ako se utvrdi da udžbenik sadrži netočne i zastarjele podatke koji bitno utječu na vjerodostojnost sadržaja i koji upućuju učenike na pogrešne zaključke ili otežavaju stjecanje znanja
- ako udžbenik više nije dostupan.

(2) O brisanju udžbenika iz Kataloga u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka ministar odlučuje rješenjem, na temelju mišljenja stručnog povjerenstva iz članka 7. ovoga Zakona ili agencije nadležne za obrazovanje.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.

III. DRUGI OBRAZOVNI MATERIJALI

Drugi obrazovni materijali

Članak 16.

(1) Osim udžbenika, u školi mogu biti u uporabi i nastavna sredstva (tiskana, digitalna ili fizička) koja pomažu u ostvarivanju pojedinih odgojno-obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom kao i očekivanja međupredmetnih tema, potiču interakciju učenik - učenik i/ili učenik - sadržaj te istraživački i/ili grupni rad (u daljnjem tekstu: drugi obrazovni materijali).

(2) Pravne osobe koje nude komercijalne druge obrazovne materijale dužne su prijaviti komercijalne druge obrazovne materijale u virtualni repozitorij obrazovnih materijala koji utvrđuje ministar odlukom.

(3) Pravne i fizičke osobe koje nude besplatne druge obrazovne materijale mogu prijaviti besplatne druge obrazovne materijale u virtualni repozitorij obrazovnih materijala.

(4) Preduvjet za objavu drugih obrazovnih materijala u virtualnom repozitoriju je prethodno pozitivno mišljenje agencije nadležne za obrazovanje o usklađenosti drugih obrazovnih materijala sa znanstvenim načelima i etičkim normama, da su pedagoški, psihološki i didaktično-metodički primjereni za korištenje u nastavi u predmetu za koji su predviđeni.

(5) Zahtjev za izdavanje mišljenja iz stavka 4. ovoga članka može podnijeti pravna ili fizička osoba koja je izradila druge obrazovne materijale s namjerom prijave u virtualni repozitorij obrazovnih materijala. Traženo mišljenje agencija nadležna za obrazovanje dužna je izdati u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(6) Dužnosnici i službenici ministarstva nadležnog za obrazovanje te službenici ustanove za vanjsko vrednovanje obrazovanja i ustanova nadležnih za sustav odgoja i obrazovanja ne mogu biti autori niti urednici drugih obrazovnih materijala.

(7) Školskim kurikulumom utvrđuje se popis komercijalnih i besplatnih drugih obrazovnih materijala koji se planiraju koristiti u nastavi, a učitelj, odnosno nastavnik, individualno odlučuje koje će materijale utvrđene školskim kurikulumom koristiti. Komercijalni materijali izabiru se isključivo iz virtualnog repozitorija.

(8) Ukupna cijena svih komercijalnih drugih obrazovnih materijala koji se koriste u nastavi obveznih predmeta u pojedinom razredu ne smije prelaziti 20% za razrednu nastavu, 30% za 5. i 6. razred, odnosno 40% za 7. i 8. razred iznosa umnoška pripadajućeg koeficijenta (f) i medijalne neto plaće (M) iz članka 4. stavka 1. ovoga Zakona. Za eventualna prekoračenja ovoga iznosa potrebna je suglasnost roditelja.

(9) U ukupnu cijenu iz stavka 8. ovoga članka ne ulazi oprema za odgojne (likovna, glazbena i tehnička kultura) i izborne predmete.

(10) Za usklađenost besplatnih drugih obrazovnih materijala koji se koriste u školi, a nisu objavljeni u virtualnom repozitoriju, sa znanstvenim načelima i etičkim normama, kao i pedagošku, psihološku i didaktičko-metodičku primjerenost dobi učenika te u za usklađenost sa ishodima kurikuluma i očekivanjima međupredmetnih tema odgovorna je škola.

(11) Ako se pojavi sumnja da drugi obrazovni materijali nisu u skladu sa znanstvenim načelima i etičkim normama, kao i da nisu pedagoški, psihološki i didaktičko-metodički primjereni za korištenje u nastavi, te da nisu u skladu sa ishodima kurikuluma i očekivanjima međupredmetnih tema, Ministarstvo će zatražiti stručno mišljenje agencije nadležne za obrazovanje. U slučaju mišljenja agencije da drugi obrazovni materijali nisu u skladu sa znanstvenim načelima i etičkim normama, kao i da nisu pedagoški, psihološki i didaktičko-metodički primjereni za korištenje u nastavi, te ukoliko nisu u skladu sa ishodima kurikuluma i očekivanjima međupredmetnih tema, Ministarstvo će o mišljenju agencije obavijestiti školske ustanove te, ukoliko su drugi obrazovni materijali navedeni u virtualnom repozitoriju, iz istog se brišu.

Utjecaj na odabir udžbenika i drugih obrazovnih materijala

Članak 17.

(1) Školama, uključujući sve učitelje, nastavnike, ravnatelje i ostalo stručno osoblje škole nije dozvoljeno primanje donacija i drugih oblika materijalnih potpora od strane pravnih i fizičkih osoba koje na bilo koji način u bilo koje vrijeme sudjeluju u postupku uvrštavanja, odnosno odabira udžbenika i drugih obrazovnih materijala.

(2) Pravnim osobama čiji se udžbenici nalaze u Katalogu ili čiji se komercijalni drugi obrazovni materijali nalaze u virtualnom repozitoriju nije dozvoljeno davanje donacija i drugih oblika materijalnih potpora školama, uključujući učitelje, nastavnike, ravnatelje i ostalo stručno osoblje škola.

(3) Ograničenja iz stavaka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se trajno, odnosno i u vrijeme kada se ne provode postupci odobravanja udžbenika regulirani ovim Zakonom.

(4) Donacijama i drugim oblicima materijalnih potpora ne smatraju se stručna usavršavanja u trajanju od jednog dana, niti promotivni pokloni vrijednosti koja ne prelazi 100 kn po osobi, primjerice, blokovi za pisanje ili olovke.

IV. NADZOR I PREKRŠAJNE ODREDBE

Nadzor

Članak 18.

Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi prosvjetna inspekcija Ministarstva.

Prekršajne odredbe**Članak 19.**

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj školska ustanova:

- ako ne donese odluke o odabiru udžbenika iz članka 10. stavaka 3. i 4. ovoga Zakona odnosno ako ih ne dostavi Ministarstvu u roku propisanom člankom 10. stavkom 6. ovoga Zakona,
- ako se u školi koriste drugi obrazovani materijali koji nisu utvrđeni školskim kurikulumom (članak 16. stavak 7.)
- ako se utvrdi da se u školi koriste besplatni drugi obrazovni materijali koji nisu objavljeni u virtualnom repozitoriju, a nisu usklađeni sa znanstvenim načelima i etičkim normama te nisu pedagoški, psihološki i didaktički-metodički primjereni dobi učenika kao i da nisu u skladu s ishodima kurikuluma i očekivanjima međupredmetnih tema (članak 16. stavak 10.)

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u školskoj ustanovi novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 do 5.000,00 kuna.

(3) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se donator i primatelj donacije koji postupe protivno odredbi članka 17. ovoga Zakona.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 20.**

(1) Svi udžbenici koji se danom stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze u postojećem Katalogu obaveznih udžbenika i udžbenici koji su nakon zadnjeg otvaranja Kataloga prošli stručnu procjenu u skladu s odgovarajućom zakonskom regulativom, postaju sastavni dio Kataloga odobrenih udžbenika i na njih se ne primjenjuju odredbe članka 15. stavka 1. podstavka 2. i 3. ovoga Zakona.

(2) Pravilnik iz članka 3. stavka 4. i članka 7. stavka 5. ovoga Zakona ministar će donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 21.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj: 27/10 i 55/11).

Članak 22.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovim člankom propisuje se predmet Zakona tako da se njime određuje da se uređuje postupak odobravanja, uvrštavanja u Katalog, izbor i povlačenje uporabe udžbenika i drugih obrazovnih materijala za učenike osnovnih i srednjih škola.

Uz članak 2.

Ovim člankom propisuje se da se svi izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose jednako na muški i ženski rod.

Uz članak 3.

U članku 3. definira se pojam udžbenika na način da je udžbenik obrazovni materijal koji služi kao cjeloviti izvor za ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom za pojedini razred i predmet te da udžbenik može biti tiskani i/ili elektronički. Elektronički udžbenik mora sadržavati barem jednu od sljedeće tri značajke: dinamičko predočavanje, simulacija (virtualni pokus) i interakcija (na relacijama učenik-sadržaj, učenik-nastavnik i/ili učenik-učenik). Ujedno, ovim člankom propisuje se temelj za donošenje Pravilnika kojim se utvrđuju znanstveni, pedagoški, psihološki, didaktičko-metodički, etički, jezični, likovno-grafički i tehnički zahtjevi za izradu udžbenika, kao i oblik udžbenika za pojedini predmet i razinu obrazovanja.

Uz članak 4.

Ovim člankom propisuju se formule za izračun najviše dopuštene cijene i mase udžbenika u osnovnoj školi. Ujedno, propisuju se i uvjeti pod kojim ministar nadležan za obrazovanje može odobriti korekciju cijene za elektroničke udžbenike ili elektroničke dijelove udžbenika koji su u Katalogu.

Uz članak 5.

U članku 5. propisana su ograničenja za izradu udžbenika na način da udžbenici i drugi obrazovni materijali svojim sadržajem ne smiju biti protivni Ustavu Republike Hrvatske i proklamiranim načelima demokratskog poretka te da ne smiju sadržavati promidžbeni materijal. Ujedno, propisana je iznimka kada se može odobriti promotivni materijal u udžbenicima za strukovne predmete.

Uz članak 6.

Ovim člankom propisuje se da se namjera izmjene Kataloga odobrenih udžbenika iskazuje Javnim pozivom na koji se može najkasnije do 1. siječnja te da se na javni poziv, u roku od 60 dana od dana objave poziva, može javiti svaka pravna osoba registrirana za nakladničku ili izdavačku djelatnost u roku koji se određuje Javnim pozivom, a koji ne može biti kraći od 60 dana od dana objave Javnog poziva. Propisuje se i dokumentacija koju je potrebno priložiti uz prijavu kojim se pravna osoba javlja na objavljeni Javni poziv.

Uz članak 7.

Ovim člankom propisuje se da stručna povjerenstva koja imenuje ministar nadležan za obrazovanje provode postupak utvrđivanja usklađenosti udžbenika s predmetnim kurikulumom i pravilnikom iz članka 3. stavka 4. ovoga Zakona te se propisuje obveza potpisivanja izjave kojom član stručnog povjerenstva izjavljuje da nije autor udžbenika te da

nije rodbinski ili poslovno povezan s autorom odnosno pravnom osobom nakladnika ili izdavača. Također, utvrđuje se i ovlast ministra nadležnog za obrazovanje da pravilnikom propiše sastav stručnog povjerenstva, način rada te postupak i kriterije za njihov odabir.

Uz članak 8.

U članku 8. propisuje se postupak odobravanja korištenja udžbenika nakon zaprimanja prijave pravne osobe nakladnika, odnosno izdavača na način da stručno povjerenstvo donosi konačno stručno mišljenje o usklađenosti udžbenika s predmetnim kurikulumom i pravilnikom kojega donosi ministar nadležan za obrazovanje, s tim da prije donošenja konačnog stručnog mišljenja, ako udžbenik nije u skladu s navedenim kurikulumom, odnosno pravilnikom, vraća udžbenik podnositelju jednom na doradu. Propisuje se i nadležnost ministra za donošenje rješenja o odbijanju odobravanja korištenja udžbenika i neuvršćavanju u Katalog, odnosno rješenja o odobravanju korištenja udžbenika u školi i uvršćavanju udžbenika u Katalog te mogućnost pokretanja upravnog spora.

Uz članak 9.

Ovim člankom propisuje se da se u Katalog odobrenih udžbenika uvrštavaju samo udžbenici kojima je rješenjem ministra nadležnog za obrazovanje odobreno korištenje u školi te se propisuje sadržaj navedenoga Kataloga i rok do kojega ministarstvo nadležno za obrazovanje objavljuje Katalog na svojim mrežnim stranicama.

Uz članak 10.

U članku 10. propisuje se postupak odabira udžbenika, odnosno donošenja odluka o korištenju udžbenika i sadržaj navedenih odluka te se propisuje rok u kojem su škole dužne navedene odluke objaviti na svojim mrežnim stranicama te dostaviti ministarstvu nadležnom za obrazovanje. Propisuje se i rok do kojega su pravne osobe nakladnika i izdavača dužne osigurati dostupnost odabranih udžbenika te izvanredni odabir udžbenika u onim školama koje su odabrale udžbenik koji nije dostupan ili je izbrisan iz Kataloga

Uz članak 11.

U članku 11. propisuje se koji se udžbenici mogu koristiti u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina te postupak njihova odobravanja i odabira.

Uz članak 12.

U članku 12. propisuje se koji se udžbenici mogu koristiti u izvođenju nastave za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, odnosno učenike s teškoćama u razvoju ili darovitim učenicima te se propisuje postupak njihova odobravanja i odabira.

Uz članak 13.

Ovim člankom propisuje se da se odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju na uporabu udžbenika pri provedbi eksperimentalnih programa u školama te se propisuje da ministar nadležan za obrazovanje može donijeti smjernice koje sadrže proceduru odabira navedenih udžbenika.

Uz članak 14.

U članku 14. propisuje se ovlast Vlade Republike Hrvatske da, sukladno raspoloživim financijskim sredstvima, može donijeti odluku o sufinanciranju nabave udžbenika i drugih obrazovnih materijala. Ujedno, propisuje se i ovlast Vlade Republike Hrvatske za donošenje

odluke o sufinanciranju nabave drugih obrazovnih materijala u elektroničkom obliku, radi poticanja digitalne transformacije u školama.

Uz članak 15.

Ovim člankom propisuju se način pokretanja postupka brisanja udžbenika iz Kataloga te se propisuju razlozi zbog kojih se uvršteni udžbenik briše iz Kataloga. Propisuje se i ovlast ministra nadležnog za obrazovanje za donošenje rješenja o brisanju udžbenika iz Kataloga te mogućnost pokretanja upravnog spora protiv predmetnog rješenja.

Uz članak 16.

U članku 16. definira se pojam drugi obrazovni materijali na način da su drugi obrazovni materijal nastavna sredstva (tiskana, digitalna ili fizička) koja pomažu u ostvarivanju pojedinih odgojno-obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom, potiču interakciju učenik-učenik i/ili učenik-sadržaj te istraživački i/ili grupni rad te se propisuje obveza prijave drugih obrazovnih materijala u virtualni repozitorij obrazovnih materijala koji utvrđuje ministar odlukom za sve pravne osobe koje nude komercijalne obrazovne materijale. Preduvjet za objavu drugih obrazovnih materijala u virtualnom repozitoriju je prethodno pozitivno mišljenje agencije nadležne za obrazovanje o usklađenosti drugih obrazovnih materijala sa znanstvenim načelima i etičkim normama, da su pedagoški, psihološki i didaktično-metodički primjereni za korištenje u nastavi, te da su u skladu sa ishodima kurikuluma. Propisuje se i da se školskim kurikulumom utvrđuje popis komercijalnih i besplatnih drugih obrazovnih materijala koji se planiraju koristiti u nastavi, a učitelj, odnosno nastavnik, individualno odlučuje koje će materijale utvrđene školskim kurikulumom koristiti. Ujedno, propisuje se da ukupna cijena svih komercijalnih drugih obrazovnih materijala koji se koriste u nastavi obveznih predmeta u pojedinom razredu ne smije prelaziti 20% za razrednu nastavu, 30% za 5. i 6. razred, odnosno 40% za 7. i 8. razred iznosa umnoška pripadajućeg koeficijenta (f) i medijalne neto plaće (M) iz članka 4. stavka 1., kao i odgovornost škole za korištenje drugih obrazovnih materijala te razlozi za brisanje drugih obrazovnih materijala iz virtualnog repozitorija.

Uz članak 17.

U članku 17. propisuje se zabrana utjecanja pravnih osoba na odabir udžbenika i drugih obrazovnih materijala na način da se zabranjuje davanje donacija i drugih oblika materijalnih potpora školama, uključujući učitelje, nastavnike, ravnatelje i ostalo stručno osoblje škola, kao i zabrana primanja takvih donacija od strane nabrojenih osoba. Ujedno propisuje se i što se ne smatra predmetnim donacijama.

Uz članak 18.

Ovim člankom propisuje se nadležnost Prosvjetne inspekcije za provedbu inspekcijskog nadzora nad provedbom ovoga Zakona.

Uz članak 19.

U članku 19. propisuju se prekršajne odredbe, odnosno novčane kazne, školama i odgovornim osobama u školama koje ne poštuju proceduru odabira udžbenika i drugih obrazovnih materijala propisanu ovim zakonom, kao i novčane kazne kojima će se kazniti donator i primatelj donacije ako postupaju suprotno odredbi članka 17. ovoga Zakona.

Uz članak 20.

Ovim člankom propisuje se da svi udžbenici koji se danom stupanja na snagu ovoga Zakona nalaze u postojećem Katalogu obaveznih udžbenika, kao i udžbenici koji su nakon zadnjeg

otvaranja Kataloga obveznih udžbenika prošli stručnu procjenu u skladu s odgovarajućom zakonskom regulativom, postaju sastavni dio Kataloga odobrenih udžbenika. Ujedno, ovim člankom propisuje se i rok u kojem će ministar nadležan za obrazovanja donijeti pravilnike na temelju ovoga Zakona.

Uz članak 21.

Ovim člankom propisuje se prestanak važenja Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu (Narodne novine, broj: 27/10 i 55/11).

Uz članak 22.

Ovim člankom propisuje se objava i stupanje na snagu ovoga Zakona.